

برگشت کالاهای کشاورزی صادراتی ایران

ابراهیم پاینده / دیماه ۱۴۰۰

سیبزمینی از ترکمنستان و ازبکستان تداوم یافت و تا کنون به ده کشور می رسد. حیدر ساکن برجی (رییس واردات سموم) توضیح می دهد: علت برگشت سیبزمینی ها این است که بعد از برداشت محصولات کشاورزی این کالاها باید طی دوره ای در قرنطینه باشند این در حالی است که پس از گذراندن دوره قرنطینه سموم همچنان در محصولات کشاورزی ایران باقی مانده است. او ادامه داد: طبق بررسی های به عمل آمده سمومی استفاده شده در محصولات کشاورزی از

برگشت خوردن محصولات صادراتی میوه و سبزیجات تولید و بسته بندی شده حوزه کشاورزی سرمایه ایران به برخی بازارهای هدف صادراتی طی دو ماه اخیر موجب بالاگرفتن گمانه زنی ها در مورد چرایی و انگشت اشاره اتهام بسوی مدیران مختلف سرمایه و کالاهای وارداتی شده است. روندی که با مرجوع شدن هندوانه های صادراتی از امارات و گوجه فرنگی از عراق آغاز شد و در ادامه با برگشت خوردن محصولات صادراتی فلفل دلمه از روسیه، کیوی از هند و چین و

چین وارد می‌شود. گویا این سموم از کیفیت لازم برخوردار نیست. ساکن برجی با اشاره به شرایط صادرات محصولات کشاورزی گفت: به دلیل اعمال این ممنوعیت‌ها پاکستان از این فرصت استفاده کرده و تا ۱۰ روز آینده صادرات سیب زمینی به کشورهای هدف ما را آغاز می‌کند!

رئیس اتحادیه بارفروشان مشهد بیان کرد: از این پس محصولات کشاورزی ایران پس از گذراندن قرنطینه باید از اداره حفظ نباتات و وزارت بهداشت کشور مقصد مجوز بگیرد. در غیر اینصورت ممنوعیت واردات محصولات کشاورزی از سوی کشورها ادامه دارد. تاجر دیگری می‌گوید «برخی از سموم استفاده شده از سوی کشاورزان در کشور از سوی کشورهای مقصد تعریف نشده است و همین مسئله در نهایت مشکل‌ساز می‌شود. علاوه بر این برخی از کشورهای که سموم از آنها خریداری می‌شود استانداردهای لازم را ندارند و در تولید و کیفیت آنها تقلب صورت می‌گیرد این مسئله در سمومی که از کشور چین وارد می‌شود بارها مشاهده شده است و سموم این کشور از کیفیت لازم برخوردار نیست»

مدیر دیگری چنین توضیح می‌دهد «نیازی با اشاره به مافیا و رانت‌های بزرگ اقتصادی در دنیا، گفت: بسیاری از مافیای اقتصادی می‌خواهند صادرات غیرنفتی به خصوص محصولات کشاورزی در ایران متوقف شود. آسیب‌پذیری ما در این بخش به دلیل فسادپذیری این محصولات زیاد است و در صورت مرجوع شدن هم بازار داخلی

را از دست می‌رود هم اعتبار ما در بازار خارجی خدشه دار می‌شود. وی با بیان اینکه دیپلماسی اقتصادی در سال‌های اخیر ضعیف عمل کرده است، گفت: در شرایط این چنینی باید دیپلماسی اقتصادی قوی عمل کند و مشکلات را حل کند تا حداقل کشورهای همسایه را از دست ندهیم و این به بدنه صادرات کشور آسیب وارد می‌کند و برای ما سنگین است وقتی ضعف ما نمایان شود قیمت محصول ما در بازار جهانی کاهش پیدا می‌کند و ما نمی‌توانیم در این بازار مانور بدهیم»

از طرف دیگر در اوایل سال ۱۴۰۰ مدیرکل دفتر توسعه خدمات فنی و کشاورزی تعاونی‌های کشور از برنامه افزایش ۱۰۰ درصدی سهمیه انواع کودهای پایه (فسفات و پتاسه) و ریزمغذی‌ها در سال ۱۴۰۰ برای کشاورزان خبر داد. محسن تواضع با بیان اینکه تعاونی‌ها برنامه تامین و توزیع انواع کودهای شیمیایی، سموم شیمیایی و ریز مغذی‌ها را دارند افزود: تعاونی‌ها آمادگی کامل جهت افزایش سهمیه تامین و تدارک کود اوره حداقل به میزان ۱.۵ میلیون تن در سال، تامین و تدارک همه نیازهای سموم شیمیایی کشور از طریق شبکه و واردات تکنیکال توسط شبکه برای فرمولاتورهای تولیدکننده سموم مورد نیاز کشور را در دستور کار داریم.

سرمایه اجتماعی ایران به رغم تسلط بر ذخیره لایزال نیروی کار شبه رایگان، نرخ استثمارهای پلائی نیروی کار و چشمه جوشان اضافه ارزش‌های کشاورزی صنعتی و دیگر حوزه‌های پیش

ریز سرمایه به لحاظ متوسط ترکیب آلی، درجه بارآوری کار، مؤلفه های تشکیل دهنده شرایط تولیدی، قدرت رقابت در بازارهای جهانی و نهایتاً سهم در اضافه ارزشهای حاصل است شمار توده کارگر دنیا، به بخش آسیب پذیرتر و ضعیف تر سرمایه بین المللی تعلق دارد. امروز جمهوری اسلامی از همه سال های عمرش و در همه زمینه ها مغلوب تر، زبون تر، شکست خورده تر و بی آینده تر شده است. چرخه تولید سرمایه داری ایران در ورطه طوفان بحران نمی چرخد و درست در چنین موقعیتی رقبای منطقه و کشورهایی که بخش هایی از سرمایه اجتماعی آن ها در حوزه کشاورزی رقیب او هستند موقعیت ضعیف تر او را غنیمت شمرده و قصد از میدان بدر کردن تولید کنندگان و صادرکنندگان محصولات مشابه را دارند.

حال ببینیم این موادی که در این گزارش ها تحت عناوین کود شیمیایی و سموم کشاورزی (مواد دفع آفات نباتی) چه هستند و تولید کنندگان آن ها چه اهدافی را دنبال می کنند.

در اقتصاد کالائی و فاز عالی تکامل آن یعنی تولید سرمایه داری، محصول کار انسانها، بر اساس کار اجتماعاً لازمی که در آنها نهفته است داد و ستد می گردد. در اینجا، ارزش مبادله همه چیز است، اما کالاها برای اینکه مبادله شوند باید ارزش مصرفی نیز دارا باشند. در کشاورزی سرمایه داری حفظ همین ارزش مصرفی محصول چه در پروسه تولید و سامان پذیری، چه در انبارداری

و حمل کالا به بازار دستخوش مخاطرات زیادی است. آفات گیاهی مهم ترین و تأثیرگذارترین بخش این مخاطرات را تشکیل می دهند. فارمدار سرمایه دار برای فرار از تحمل هزینه های باز تولید محصول مورد هجوم آفت ها، راه استفاده از سموم دفع آفات را پیش می گیرد، او با این کار نه فقط هزینه های تولید مجدد را دور می زند که میزان ضایعات و خسارت ها را به حداقل ممکن می رساند. در یک کلام، توسل به کاربرد بی مهار سموم جزء لایتجزای پروسه ارزش افزائی سرمایه در حوزه کشاورزی و شرط حتمی حصول بیشترین اضافه ارزش ها یا سودهای دلخواه است. شالوده کار سرمایه بر تولید حداکثر کالا توسط حداقل نیروی کار، کاهش افراطی هزینه اجزاء مختلف بخش ثابت سرمایه، مرغوبیت حتی المقدور کالا و قدرت رقابت حداکثر در بازار سرمایه داری استوار است. تضمین همه اینها در انباشت کشاورزی صنعتی سرمایه داری، به استفاده گسترده از سموم دفع آفات گیاهی گره خورده است.

آفت کش ها (سموم کشاورزی که در رسم سرمایه داری آفت کش نام گرفته) بعد از جنگ جهانی دوم عموماً از تجارب حاصل از جنگ در زمینه تولید سلاح شیمیایی بوده است. این مواد می بایست حشرات، جوندگان، علف های هرز، قارچ ها، باکتری ها، کرمها، پارازیت ها و حتی عنکبوت ها و پرندگان توسط سموم تولید شده کمپانی های کشاورزی و شیمیایی مورد حمله

قرار گیرند تا پایداری محصولات کشاورزی و دامی را تامین کنند، بارآوری کار را در هر هکتار نجومی بالا برند و محصولات را بعد از برداشت طول عمر بیشتر بخشند، در یک کلام سود سرمایه پیش ریز شده در کشاورزی صنعتی و انبار داری را هر چه نجومی تر نمایند.

بخش مهم سموم کشاورزی (آفت کش ها) در کشاورزی جهت حفاظت و افزایش بازدهی گیاه و طول عمر محصول به کار می روند. دسته دوم را موادی تشکیل می دهند که جهت حفاظت پارچه، چوب، لباس، کفش، چادر، رسوبات آب در حوض تصفیه خانه ها، قایق و کشتی های بزرگ به کار گرفته می شوند.

خواص شیمیایی این مواد می بایست طوری باشد که اولاً غیر قابل انهدام و در مقابل پادزهرها و موجودات ریز مقاوم باشند و ثانیاً در چربی و نه آب، حل گردند. انسان که با آب شسته نشده و بالعکس در لایه چربی پوست گیاهان، میوه جات و صیفی جات داخل شده و پابر جا مانند. در آزمایش ها بطور کلی آثار به کارگیری ۳۲۸ زیست کش در سبزی و صیفی جات، ۳۰۱ برای خشکبار (فندق، گردو، بادام و غیره)، ۸۸ در رابطه با انواع غلات (گندم، انواع جو، ذرت و برنج) در برخی پژوهش ها مشاهده شده است. این سموم با هدف مقابله با موجودات مختلف مصرف می شوند و در نتیجه همانقدر برای این موجودات مخرب و کشنده اند که برای انسان چه کارگری که در مزارع سم پاشی می کند و چه انسانی که این

محصولات را مصرف می نماید.

یک نمونه این سموم د. د. ت است که از اواسط ۱۹۵۰ به عنوان حشره کش مورد استفاده قرار گرفت و در ۱۹۷۰ استفاده از آن ممنوع شد (در برخی کشورها نظیر سوئد حتی تا سال ۱۹۸۰ نیز استفاده می شد). ولی همین حدود ۱۵ سال کافی بود که اثرات وحشتناک مخربش بر جانوران آبی، انسان و طبیعت هنوز که هنوز است باقی باشد. د. ت اثرات مخربی روی سلسله اعصاب، کاهش کلسیم استخوان و اختلال سیستم جنسی دارد و با توان مقاومت زیاد در خاک، آب و بدن جانوران باقی می ماند. د. د. ت از همین طریق و به وسیله زنجیره غذایی، به موجودات دیگر و در نهایت به انسان منتقل می شود. این ارمغان مهلک سرمایه داری به طبیعت و انسان فقط نمونه ای از خروارها است که امروز هیچ حساب و کتابی برای تولید مواد مشابه آنها وجود ندارد.

در کشاورزی صنعتی فقط یک آفت کش برای هر محصول بکار نمی رود، بلکه جهت دفع هر موجود زنده سم معینی بکار می رود لذا تاثیر متقابل مجموعه آفت کش ها و زیست کش های مورد استفاده همزمان در یک محصول (تاثیر کوکتلی) اثرات مخرب یکدیگر را به صورت تصاعدی افزایش می دهند و گاهی اوقات مسمومیت حاصل از ترکیب آنها صدها برابر بیشتر از تاثیرمخرب کل این مواد در حالت جداگانه است. علاوه بر این استفاده از مواد آفت کش و زیست کش به تدریج مقاومت باکتری ها، قارچها

و گیاهان هرز، حتی موش ها را تا دورترین مرزها بالا می برد. بهمین دلیل استعمال مواد جدیدتر با تاثیرات مخرب افزون تر از ملزومات کشاورزی سرمایه داری است. سموم هورمونی نه فقط سبب اختلالات عضوی مصرف کنندگان مواد غذایی یا بروز بیماریهای مهلک در کارگران کشاورزی می شوند که زیاد شدنشان در طبیعت به ویژه با عمر نسبتاً طولانی، نابسامانی های فراوانی را دامنگیر همه موجودات زنده می سازند این ها سال به سال از نظر تعداد و شکل مولکولی تغییر می کنند. سموم گیاهی و دامی در همه کشور ها یکسان نیستند و هر کشوری لیست ثبت شده خود را داراست و ممکن است بخشی از این لیست با بقیه کشورها یکسان و بخشی دیگر نباشد. گزارش ها انگور را یکی از بدترین محصولات به لحاظ وجود مواد سرطان زا، عقیم ساز و هورمونی در سموم دفع آفات مصرف شده نام می برند. سرمایه داران کشاورزی کشورهای امریکا، فرانسه، ایتالیا و اسپانیا بزرگترین مصرف کنندگان زیست کش ها هستند. عوامل مهم دخیل در این جا کمپانی های تولید انگور و شراب این کشورها هستند. بعضی از شراب ها حتی تا ۱۰ زیست کش مختلف با خود همراه دارند و به طور متوسط چهار زیست کش مختلف در یک شیشه شراب تعجب آور نیست. پدیده افزایش مقاومت موجودات زنده در مقابل این سموم در جریان کاربرد دفع آفات از اهمیت زیادی برخوردار است استفاده از مواد آفت کش و زیست کش به تدریج مقاومت باکتری ها، قارچها

و گیاهان هرز، حتی موش ها را تا دورترین مرزها بالا می برد. نتیجه این روند کاهش تاثیر ماده در طول زمان استفاده و اجبار به افزایش مقدار آن یا استعمال مواد جدیدتر با تاثیرات مخرب افزون تر است.

تقریباً سالانه بطور متوسط ۲ میلیون تن سموم دفع آفات در سراسر جهان مورد استفاده قرار می گیرد که چین بزرگترین تولید کننده است و پس از آن ایالات متحده آمریکا و آرژانتین که به سرعت در حال افزایش است. در سال ۲۰۲۱، حدود ۲٫۸ میلیون تن آفت کش شیمیایی (سموم کشاورزی) در چین تولید شده است. تولید آفت کش های شیمیایی چین در سال ۲۰۲۰ به حجم تولید سالانه حدود ۲٫۱۵ میلیون تن رسید. با این حال، تا سال ۲۰۲۲، تخمین زده می شود که مصرف جهانی آفت کش ها تا ۳٫۵ میلیون تن افزایش یابد. چنان که دیده می شود تولید سموم کشاورزی در چین در برخی سال ها بیش از قابلیت مصرف سرمایه جهان است و این باعث کاهش قیمت بخشی از آن ها می گردد و سرمایه داری چین که در دهه اخیر در رقابتی سخت بر سر تصاحب هر چه بیشتر بازار جهانی در این حوزه پیش ریز سرمایه است با رقیب هایی نظیرمون سانتو امریکایی و بایر اروپایی و برخی دیگر، مجبور گردیده جهت حفظ قیمت و سهم سود خود تولید آن ها را تحت کنترل داشته باشد لذا در برخی سال ها سطح تولید را کاهش و گاهی افزایش می دهد. // // // // ادامه دارد ...